

**KLUB CHOVATEĽOV ČESKOSLOVENSKÉHO VLČIAKA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

SPRAVODAJ

**II. MEDZINÁRONÉ SYMPÓZIUM
O ČESKOSLOVENSKOM VLČIAKOVI**

NITRA 6. JÚNA 1999

2/99

OBSAH

1. Príhovor pána Františka Rosíka – čestného predsedu KCHČSV SR	3
---	---

Prednáška pána Františka Rosíka

2. Chovný materiál po vytvorení KCHČSV	4
3. Nemecké ovčiaky v procese kríženia psa s karpatským vlkom	8
4. Niektoré nevyjasnené otázky spojené so založením KCHČSV	11
5. Diskusia	13

6. Informácie o chove ČSV v zahraničí	17
---------------------------------------	----

Prednáška MVDr. Juraja Šimeka

7. Úvod do dermatológie	20
8. Dermatológia – bakteriálne infekcie kože	22
9. Parazitické ochorenia kože	26
10. Praktické poznámky MVDr. Šimeka k jeho prednáške	33

Vážené dámy, vážení páni, vážení chovatelia ČSV.

Gratulujem Vám k potvrdeniu životaschopnosti plemena československý vlčiak FCI po desiatich rokoch. Vynaložili ste nesmierne úsilie, nadšenie a obetavosť pri prekonávaní prekážok a pri dotváraní exteriérových i charakterových vlastností jedincov i celej populácie. Prekonali ste prekážky i problémy, ktoré na Klub chovateľov ČSV pôsobili zvonku i zvnútra. Prekonali ste a prekonávate rôzne smery, ktoré záporne ovplyvňovali jednotu akcie a činu členskej základne pri úsilií o splnenie postavených cieľov. Ďakujem Vám.

Vitam rozširovanie kolektívnu chovateľov ČSV i v susedných štátach. Verim, že dôvera a priateľstvo, ktorá sa stále rozširuje, urýchli vypracovanie zmlúv o vzájomnej spolupráci pri rozvoji a rozširovaní plemena, pri výmene informácií a poznatkov z chovateľstva, výstavnictva, výcvikových, športových a ďalších činností.

Výsledky, ktoré dosiahneme spoločným sústredením sil v konkrétnom smere, nám pomôžu otvoriť cestu ČSV do celého sveta.

Dovoľte, prosím, aby som Vám z poverenia prezidenta Slovenskej kynologickej jednoty pána Ing. Štefana Štefika vyslovil veľké podčakovanie za všetko, čo náš klub v stmelenom kolektíve dosiahol. Najčerstvnejšie informácie, ktoré nám priniesol, sú takéto: Československý vlčiak bol schválený v utorok 1. 6. 1999 na generálnom zasadnutí FCI v Mexiku! Pritomných 42 členov FCI hlasovalo za jeho schválenie jednomyselne. Boli schvalované ešte iné plemená, z ktorých, čo ma mrzi, poľský chrt schválený neboli.

Pán prezident pevne verí, že práca, ktorú máme naplánovanú dopredu, sa nám podari, že si budeme vzájomne pomáhať, pravda, oni nám pomáhajú viac ako my im. Myslim si, že mu môžeme poďakovať za pomoc – platili nám výstavu v Rakúsku pre 10 zvierat, robia pre nás mnohé po ekonomickej stránke.

Dovoľte, aby som Vás vyzval k prípitku:
Pri tejto príležitosti pripíme československému vlčiaku a jeho chovateľom na ďalšiu cestu do sveta!

Vážení chovatelia a priatelia československého vlčiaka.

Dovoľte prosím, aby som Vám mohol predložiť informácie

- s akým chovným materiálom sme začinali chov po vytvorení KCHČSV s celoštátnou pôsobnosťou v ČSFR zo sídlom v Prahe a pobočkou v Bratislave
- nemecký ovčiak v procese kríženia psa s karpatským vlkom
- niektoré nevyjasnené otázky spojené zo založením klubu chovateľov československého vlčiaka / KCHČSV/

I. Chovný materiál po vytvorení KCHČSV

V prvej otázke rozoberiem:

- počty psov, súk, pôvod
- rozdelenie podľa veku
- rozdelenie podľa výšky
- nedostatky a vady exteriérových znakov
- charakteristika povahových vlastností
- podiel krvi vlka
- príbuznosť

PSY

Po založení klubu sme mali k plemeniteľbe šest' psov. Všetci pochádzali z chovateľskej stanice PS útvaru Bratislava, rovnako ako ich rodičia. Pes **EVO** z PS ČSHPK 71/81 sa narodil 1.09.1981 na reverze u p. Oldřicha Šidla vo Višňovom. Majiteľom sa stal p. Rastislav Smrčko zo Znojma.

Ďalší psi narodení reverzným sukám:

ARO z PS ČSHPK 112/80 u p. Márii Budinskej, Častá, narodený dňa 25.02.1980

NUK z PS ČSHPK 1/79 u p. Eugena Rychnovského, Hodruša Hámre, narodený dňa 17.09.1979

CARO z PS 38/77 u p. Eugena Rychnovského, Hodruša Hámre, narodený dňa 14.01.1977

Zhrnutie:

K dispozícii sme mali šest' chovných psov.

Podľa veku: - 7 ročný **CIRO** z PS, narodený 22.10.1975

- 5 ročný **CARO** z PS, narodený 14.01.1977
- 3 ročný **NUK** z PS, narodený 17.09.1979
- 3 ročný **REP** z PS, narodený 14.11.1979
- 2 ročný **ARO** z PS, narodený 25.02.1980
- 1 ročný **EVO** z PS, narodený 01.09.1981

Podľa výšky: - 3 psi strednej výšky 67,5 – 68 cm

- 2 psi vysokí nad 70 – 72 cm
- u **CARA** nie je k dispozícii záznam bonitačnej karty

Nedostatky a vady exteriérových znakov.

Ťažká hlava 1x, svetlohnedé oči 2x, tmavohnedé oči 1x, dlhé uši 1x.

Farba tmavošedá bez masky 1x, farba šedá bez masky 1x, nevýrazná maska 2x.

Charakteristika povahových vlastností.

Pri hodnotení povahových vlastností sa vyskytli jedinci od neistého – nenavážujúceho kontakt cez cholerika – silne dráždivého, sangvinika - ovládateľného, vyrovnaného, až po ťažko dráždivého.

Jediným, ktorý predstavoval ideál a podľa ktorého bol vypracovaný štandard pre FCI v roku 1988 v Bratislave, ktorý sa vzhľadom, pohybom a osrstením blížil k vlkovi a povahou – sangvinik vyrovnaný, ovládateľný bol **REP** z PS. Tento predstaviteľ linie karpatského vlka **ŠARIKA** a **XELY** z PS F3, pravnučky **BRITY** karpatskej vlčice / **KURT** z Václavky NO / mal podiel krvi vlka 42,18 %. Od ostatných jedincov o 20 – 30% vyšší.

Podiel vlčej krvi plemenníkov ČSV v čase založenia klubu

REP z PS O: XAVAN z PS 56,25 % Bonitačný kód: As, Of, P1 /67,5.	14.11.1979	5/79 M: CITA z PS 28,12 %	42,18 %
EVO z PS O: AFÍR z PS 27,73 % Bonitačný kód: Av, E1, M5, Oe, P3 /	01.09.1981	71/81 M: DONA z PS 13,28 %	20,50 %
ARO z PS O: AFÍR z PS 27,73 % Bonitačný kód: Av, E1, M2,3, Oi, P3 /72	25.02.1980	112/80 M: BLANA z PS 10,93 %	19,33 %
NUK z PS O: PRIM z PS 18,75 % Bonitačný kód: As, M5, Of, P3 /68	17.09.1979	1/79 M: IRZA z PS 9,37 %	14,06 %
CARO z PS O: LORD z PS 12,50 %	14.01.1977	38/77 M: BESI z PS 12,50 %	12,50 %
CIRO z PS O: TESÁK z PS 12,50 % Bonitačný kód: As, D5, E3, F2, M2, Ob, P5/68	22.10.1975	166/75 M: MINA z PS 12,50 %	12,50 %

Príbuzenstvo:

Psi EVO z PS, ARO z PS, NUK z PS a CARO z PS sú navzájom príbuzní. Sú to synovia, alebo vnuci LORDA z PS F3 a z toho vyplývajúce príbuznosti u nemeckých ovčiakov/NO/. Psi EVO z PS a ARO z PS sú synovia AFÍRA z PS F2 a z toho vyplývajúce príbuznosti na NO /Chera z PS NO, Amor z dvora Ker-Pal NO, otec Afira F2 , dominantne prenášal tmavo-šedú farbu srsti bez masky/.

CIRO z PS a CARO z PS sú syn a vnuk TESÁKA z PS F3, ktorý je synom NO ARNO z PS. NO ARNO z PS sa nachádza medzi predkami všetkých plemenníkov československých vlčiakov okrem ARA z PS.

REP z PS je syn a súčasne vnuk XAVANA z PS F1, ktorý viedie liniu karpatského vlka ŠARIKA. Matka XAVANA bola typická, dlhonohá, veľmi pohyblivá suka XELA z PS F3. Vlčí vzhľad získala od svojej matky TIVY z PS F2 a jej otca BIKARA z PS F1, pochádzajúceho zo spojenia karpatskej vlčice BRITY a NO KURTA z Václavky.

Otec XELY z PS F3, vytvára jediný príbuzenský zväzok na NO ARNO z PS 3/4. Je potrebné podčiarknuť, že NO ARNO z PS neboli dominantní, čo pri jeho pôsobení v tomto vývojovom procese bolo žiaduce.

SUKY

Vek: K plemenitbe sme mali 23 súk ČSV, ktoré pochádzali z chovateľskej stanice PS útvaru Bratislava a zo súk danyh touto stanicou na reverz. Tri suky boli od útvaru PS prevzaté po založení klubu. Podľa roku narodenia bolo rozdelenie nasledovné:

- 1977 – 4 suky – CHIZMA z PS, XULA z PS, ARA z PS, ALKA z PS
- 1978 – 4 suky – GYRA z PS, GLOSA z PS, BLANA z PS, ASTRA z PS
- 1979 – 1 suka – ZILKA z PS
- 1980 – 4 suky – ODA z PS, ORINA z PS, LEBRA z PS, TOLA z PS
- 1981 – 5 súk – CMUKA z PS, LUNA z PS, ADA z PS, FRONA z PS, DENA z PS

✓ 1982 – 4 suky – FUKA z PS, BRIXA z PS, ALEJKA z PS, AFARA z PS

1983 – 1 suka – GYRA z PS / Pipáš /

Všetky suky vzhľadom k veku boli schopné chovu.

Výška:

- ✓ 59 cm – 1 suka – ALKA z PS
- ✓ 60 cm – 4 suky – ARA z PS, LUNA z PS, GYRA z PS /r.83/, TOLA z PS
- ✓ 61 cm – 2 suky – GLOSA z PS, BLANA z PS
- ✓ 62 cm – 2 suky – AFARA z PS, DENA z PS
- ✓ 63 cm – 1 suka – CMUKA z PS
- ✓ 64 cm – 2 suky – XULA z PS, FRONA z PS
- ✓ 65 cm – 1 suka – GYRA z PS
- ✓ vyššie 2 suky – ODA z PS, ALEJKA z PS

Bez záznamu výšky bolo 8 súk – CHIZMA z PS, ORINA z PS, LEBRA z PS, ADA z PS, ZILKA z PS, ASTRA z PS, BRIXA z PS.

Rozdiel vo výške medzi sukami je až 10 cm. Nesmelo to privádzať k predstave „napravovať“ výšku potomstva nízkej suky vysokým psom, alebo opačne. Nezaregistrovaná výška 8 súk je chybou počiatočného obdobia.

Nedostatky a chyby exteriérových znakov.

Poukazujú na rôznorodosť a nejednotnosť v type matiek. Neúplný chrup 3x, hnedá farba očí: 10x svetlé, 8x tmavé, dlhé uši 6x, široký hrudník 2x, krátke predlaktie 4x, nedostatky v dĺžke predkolenia a v uhle panvových končatín, veľký sklon zadku 1x.

Tmavošedá farba srsti 5x, chýbajúca maska 4x, nevýrazná maska 3x.

Suky svojim vzhľadom pripominali skôr NO ako československého vlčiaka. Celkový dojem – „každý pes – jiná ves“. Každá suka bola v niečom iná.

Nepomohlo by nič, keby bolo 100 krásnych psov a ani jedna, hoci škaredá, suka.

Bolo potrebné pristúpiť k ceste zjednocovania typu, k odstraňovania tých nedostatkov, ktoré vyvolávali výsmech pre zviera, ktoré ide so svojím pánom medzi ľudi. Táto skutočnosť veľmi ohrozovala rozvoj členskej základne. Rýchle riešenie tohto stavu bolo rozhodujúce pre celkový rozvoj plemena i klubu.

Charakteristika povahových vlastností.

I keď prejavy v chovaní predstavovali značnú rôznorodosť, neboli tak kritické ako exteriérové nedostatky a chyby. Z celého súboru len jedna matka bola melancholik – bojazlivá a len dve matky boli neisté, nenadväzujúce kontakt.

Z matiek, ktoré boli dráždivé, boli dve neodvážne a štyri boli nedôverčivé.

Zo sangvinikov – štyri boli ovládateľné, vyrovnané a dve menej odvážne. Škálu povahových prejavov uzatváralo šesť súk dobráckych, menej dráždivých.

Bolo potrebné vplývať na poznanie nových majiteľov, že hlavným činiteľom, ktorý ovplyvňuje charakterové vlastnosti – povahu, nie je „vlčia krv“, ale vplyv vonkajších podmienok, medzi ktorými rozhodujúcu úlohu plní človek. Význam zoznamovania sa zo širokou škálou podnetov vonkajšieho prostredia od malička bez aktivnej činnosti človeka zaniká. Čo zviera pozná, to neohrozenie a nespôsobuje nedôveru.

Podiel vlčej krvi u matiek.

CHIZMA z PS O: ŠERIK z PS 9,37 %	10.03.1977	2/77 M: NISA z PS 18,75 %	14,06 %
GYRA z PS O: PEDRO z PS 14,06 %	12.11.1978	6/78 M: NISA z PS 18,75 %	16,38 %
GLOSA z PS O: PEDRO z PS 14,06 %	12.11.1978	13/78 M: NISA z PS 18,75 %	16,38 %
CMUKA z PS O: BREST z PS 21,09 %	07.05.1981	42/82 M: GYRA z PS 16,38 % - 6/78	18,73 %
XULA z PS O: ODON z PS 15,60 %	23.03.1977	48/77 M: ROSANA z PS 17,96 %	16,78 %
ARA z PS O: ODON z PS 15,60 %	20.10.1977	23/77 M: RIZA z PS 9,37 %	12,48 %
ALKA z PS O: ODON z PS 15,60 %	20.10.1977	122/77 M: RIZA z PS 9,37 %	12,48 %
ODA z PS O: LORD z PS 12,50 %	08.05.1980	395/80 M: ŽARKA z PS 14,06 %	13,28 %
ORINA z PS O: LORD z PS 12,50 %	08.05.1980	72/80 M: ŽARKA z PS 14,06 %	13,28 %
LUNA z PS O: LORD z PS 12,50 %	16.09.1981	88/81 M: KALA z PS 14,06 %	13,28 %
BLANA z PS O: LORD z PS 12,50 %	18.09.1978	34/78 M: RIZA z PS 9,37 %	10,93 %
GYRA z PS O: LORD z PS 12,50 %	14.04.1983	256/83 M: ESA z PS 9,37 %	10,93 %
LEBRA z PS O: LORD z PS 12,50 %	02.04.1980	219/80 M: AGÁTA z PS 27,73 %	20,11 %
ADA z PS O: CARO z PS 12,50 %	11.08.1981	405/81 M: ZILKA z PS 20,50 %	16,50 %
ZILKA z PS O: AFÍR z PS 27,73 %	15.12.1979	39/79 M: ŽABKA z PS 13,27 %	20,50 %
FUKA z PS O: AFÍR z PS 27,73 %	29.11.1982	298/82 M: DONA z PS 13,27 %	20,50 %
ASTRA z PS O: AFÍR z PS 27,73 %	30.09.1978	434/78 M: MOLA z PS 13,27 %	20,50 %
BRIXA z PS O: PRIM z PS 18,70 %	21.02.1982	89/82 M: ASTRA z PS 20,50 %	19,60 %
TOLA z PS O: BREST z PS 21,08 %	27.06.1980	130/80 M: ASTRA z PS 20,50 %	20,79 %
FRONA z PS O: CIRUS z PS 28,12 %	04.07.1981	157/81 M: ASTRA z PS 20,50 %	24,31 %
ALEJKA z PS O: REP z PS 42,18 %	31.01.1982	138/82 M: LEBRA z PS 20,11 %	31,14 %
AFARA z PS O: REP z PS 42,18 %	31.01.1982	167/82 M: LEBRA z PS 20,11 %	31,14 %
DENA z PS O: AMUR z PS 27,73 %	22.06.1981		20,89 %
		M: CHIZMA z PS 14,06 %	

Podiel vlčej krvi sa pohybuje na stupnici od 10,93 do 31,14 %. I keď podiel vlčej krvi sám o sebe veľmi málo hovorí, je nevyhnutné sledovať, aké zmeny, ako v exteriéri tak v charaktere, prináša. Čo zvýrazňuje a čo potláča a ako sa prejavuje vplyv nemeckého ovčiaka.

Príbuzenstvo.

Pribuzenstvo matiek medzi sebou je ovplyvnené LORDOM z PS – F3, jeho otcom INKOM – F2 z linie ARGO – karpatský vlk. LORD z PS – F3, je otcom u šiestich matiek, dedom u ôsmich matiek a pradedom troch matiek. INK bez prítomnosti LORDA je u štyroch matiek dedom a u jednej matky pradedom.

V dvoch prípadoch bola použitá pribuzenská plemenitba otca na dcéru – BLANA z PS 34/78 a GYRA z PS 256/83. V jednom prípade ADA 405/81 – LORD 2/3.

Všetky chovné suky majú v sebe krv INKA v šiestich prípadoch a LORDA v sedemnástich prípadoch.

AFIR z PS kryl tri dcéry LORDA z PS – ŽABKA, DONA, MOLA. Každá bola krytá jedenkrát v prvej generácii, ŽABKA bola krytá jedenkrát i v druhej generácii a aj MOLA bola krytá trikrát v druhej generácii.

Títo psi ČSV pozitívne, ale i negatívne ovplyvnili genetický základ matiek. LORD a INK zjednotili klady / povaha /, ale i zvýraznili nedostatky, najmä vo farbe oka, v dĺžke ušnice, v tvare hrudníka i v malej dĺžke predlaktia.

AFIR zvýšil dĺžku predlaktia, ale priniesol tmavošedú farbu srsti bez masky, popričade nevýraznosť masiek. Tieto nedostatky sa veľmi ľahko odstraňovali.

II. Nemecké ovčiaky v procese kríženia psa s karpatským vlkom.

Samostatnou kapitolou od začiatku kríženia psa s karpatským vlkom sú nemecké ovčiaky /NO/. Pre ne sa vlastne pristúpilo ku kríženiu. Nemecké ovčiaky neboli schopné z rôznych dôvodov plniť potreby ochrany štátnych hraníc. Karpatský vlk mal byť použitý k ich vylepšeniu, k zlepšeniu ich niektorých vlastností.

K zlepšeniu NO nedošlo. Nie však preto, že by sa boli dosahovali nižšie výsledky pri krížení, ale najmä pre nepriazeň chovateľov NO ako doma tak i v zahraničí, napriek tomu, že mnohé výsledky boli pozoruhodné.

Oficiálne kruhy civilnej kynológie s metódou „priliatie krvi“ nesúhlasili a bojovali proti nej. Prijala sa predchádzajúca teória moja / F. Rosík/ a Petra Kubašku, nevylepšovať NO, ale vytvoriť nové plemeno, ktoré by vytrvalosťou, odolnosťou voči extrémnym poveternostným vplyvom, využitím veľmi jemných zmyslov vlka nenarušených domestifikáciou, splňalo požiadavky pre využitie na štátnych hraniciach. Tento smer nového úsilia priamo navázoval na dosiahnuté výsledky doterajšieho kríženia. Nie všetka práca bola racionálna, nie všetko bolo správne. Tieto slová sa okrem iného dotýkajú i výberu a využitia NO v celom procese vývoja. Viacej ako sedemdesiat NO, psov a súk, sa využilo pri krížení a niektorí sa použili opakovane.

Nebudem robiť hodnotenie pozitívneho a negatívneho vplyvu celého množstva zaradených zvierat. Pre záujemcov hlbšieho štúdia dodám ich zoznam.

Dvadsať tri súk ČSV z PS Bratislava spolu so šiestimi psami ČSV tvorilo základné chovné stádo ČSV po založení klubu. Narodené šteňatá sa zapisovali v plemennej knihe ČSCH a krytie sa robilo v uzavretej populácii, tak ako stanovoval chovateľský a zápisný poriadok ČSCH. V štyroch generáciách, ktoré sú uvedené v preukazoch pôvodu /PP/ týchto jedincov, sa ku krytiu vlčice, alebo križencov, použilo celkom šestnásť NO, z toho deväť psov a sedem súk.

Použili sa dvaja psi importovaní z Nemecka: AJAX v. Altenplen dvadsaťosem krát a ACHMED v. Haus Berlin osem krát.
Z domáceho chovu sa použili psy: ARNO z PS, zapisaný v PP dvadsať osem krát, AMOR z dvora Ker Pal zapisaný v PP trinásť krát, CHIDO z PS zapisaný v PP šesť krát, EROS z Ivanky pri Dunaji zapisaný v PP päť krát, SAVAN z PS zapisaný v PP štyri krát, KURT z Václavky zapisaný v PP tri krát, MERZ z Rovenalu zapisaný v PP dva krát, HASO zo Šamorína zapisaný v PP jeden krát. Suky: CHERA z PS zapisaná v PP dvadsať päť krát, ONDA z PS zapisaná v PP trinásť krát, ASTA SNB zapisaná v PP dvanásť krát..... Podrobnej rozbor NO zapisaných v PP psov i súk základného chovného stáda ČSV je uvedený v tabuľke.

Tieto fakty vytvárali zaujímavé vzťahy vo vnútri jednotlivých jedincov a tiež i medzi chovnými psami a sukami. Vo veľkej miere vznikla skupina zvierat, ktoré ako typom, tak i rôznorodostou exteriérových znakov nepredstavovali ani ČSV, ani NO, ale niečo medzi tým, pričom nevynikal ani krásou a ladnosťou. Problémy bolo vidieť i v charakterových prejavoch pri kontakte zvierat s neznámymi podnetmi. Pohľad na východisko z tejto situácie bol odlišný:

- príbuzenské väzby NO ako takého neboli vzaté do úvahy
- došlo k podcenaniu týchto vzťahov a ich možných dôsledkov
- rozkolisanie genetického základu vlka, vznik medzitypov psov, porušenosť pohlavného cyklu, a ďalších, nedôsledne vyhodnotených vplyvov NO na vývoj ČSV, viedlo k rozporu medzi Ing. K. Hartlom, poradcom chovu, a predsedom klubu F. Rosíkom

Výsledok :

- vznik dvoch typov, ktoré samotní chovatelia pomenovali „český“ a „slovenský“. „český“ vznikol nevhodným výberom párov a zvyšovaním percenta krvi NO v ČSV, „slovenský“ opačne znižovaním percenta krvi NO v ČSV a progresívnym zvyšovaním percenta krvi vlka v novej populácii.

Produkcia potomstva v Čechách v mnohých prípadoch nepredstavovala ani NO ani vlka a to negatívne ovplyvňovalo rozvoj členskej i chovateľskej základne.

Produkcia potomstva na Slovensku sa typom približovala k vlkovi a napomáhala rozvoju členskej i chovateľskej základne.

Už v správe plemennej knihy ČSV za obdobie od založenia KCHČSV /20.03.1982 / vydanej v roku 1992 v publikácii „10 rokov KCHČSV“ som sa vyjadril, že dopad tohto rozporu nemusi byť chápany ako neriešiteľný. Dnes tento rozpor vyriešil život. Rozdielnosť v type ČSV v Čechách a ČSV na Slovensku je v podstate upravený aktívnejším a cieľavedomejším zapojením typických chovných jedincov zo Slovenska.

Vyriešil i správnosť či nesprávnosť, pravdivosť či nepravdivosť „nevyhnutnosti“ pre rozvoj ČSV – zapojenie ďalšieho vlka do chovu ČSV. Dá sa uzatvoriť slovami: ako prišiel, tak odišiel. Čažkosti, ktoré sa vyvolali, boli prekonané. Z tohto spojenia nezostala ani krvná línia po KAZANOVI Řečná F1.

Podrobný rozbor NO v preukazoch pôvodu psov a súk zo základného chovného státu ČSV		PSY
MERZ z Rovenalu	1x	REP
SAVAN z PS	1x	SUKY
ARNO z PS	2x	EVO
XITA z PS	1x	ARO
AJAX v. Altenplen	1x	NUK
ASTA SNB	1x	CARO
NINA z PS	1x	CERO
ONDA z PS	1x	AFARA
ACHMED v. Haus Berlin	1x	ALEJKA
ALMA Soleg	1x	FRONA
KURT z Václavky	1x	TOLA
CHERA z PS	1x	BRIXA
CHIDO z PS	1x	ASTRA
EROS z Ivánky pri Dunaji	1x	FUKA
AMOR z Dvora Ker Pal	1x	ZILKA
CENTA Irka		ADDA
HASO zo Šamorína	1x	GYRA
		BILANA
		LUNA
		ORINA
		ALKA
		XULA
		GYRA
		CHIZMA
		DENA
		ARNA
		ODDA
		BLANA
		GYRA
		LEBRA
		ZILKA
		FUKA
		ASTRA
		BRIXA
		FRONA
		TOLA
		ALEJKA
		AFARA
		CERO
		CARO
		NUK
		ARO
		EVO
		REP
		SUKY
	2	PSY
	0	

III. Niektoré nevyjasnené otázky spojené so založením KCHČSV.

O vzniku KCHČSV bolo v mnohých materiáloch napísané, dalo by sa povedať, všetko podstatné. Pamäťame si, že bol založený 20.03.1982 v Brne, že federálny výbor chovateľských zväzov ČSFR za predsedníctva p. Mikuláša Račkaja, predsedu Slovenského zväzu chovateľov, potvrdil dňa 02.04.1982 jeho založenie a celoštátne pôsobenie, že za prvého predsedu klubu bol zvolený p. František Rosík z Bratislavu, a že hlavným cieľom bolo pokračovať v šľachtení ČSV a v dosiahnutí jeho zaradenia medzi plemena uznané FCI. /Vid. 10 rokov klubu chovateľov ČSV, vydané KCHČSV v Bratislave, spracované p. Františkom Rosíkom./

Bolo napísané, že sme umožnili vznik ČSV a jeho klubu preto, že v dobe jeho založenia /20.03.1982/ všetky zvieratá, alebo ich rodičia, schopné chovu pochádzali z našej chovateľskej stanice / PS útvar Bratislava /, alebo od civilných chovateľov, ktorí ziskali tieto zvieratá z nášho chovu. / I. Medzinárodné sympózium o ČSV, Nitra 07.06.1997, v článku prednesenom p. Františkom Rosíkom „História vzniku ČSV“ /

K týmto napisaným i nenapisaným faktom sa vyskytli mnohé otázky, ktoré je potrebné objasniť a pokiaľ to bude možné i odpovedať doložiť faktami.

- Od narodenia prvých krížencov v roku 1958 v Libějoviciach do založenia KCHČSV v roku 1982 uplynulo 24 rokov. Prečo sa nezaložil klub chovateľov ČSV skôr? Neboli k tomu podmienky?
- Prečo došlo k zániku krížencov v Čechách? Čo alebo kto to zapríčinil? Dalo sa tomu zabrániť?
- Čo spôsobilo zánik potomkov v priamej linii ženskej populácie BRITY – karpatskej vlčice u chovateľov v Čechách, keď tam zostalo päť zo šiestich narodených súk? Tá šiesta išla na Slovensko.
- Čo bolo sledované produkciou krížencov po F7 ešte v roku 1971, vrh bol 12.09.1971, keď sa už v roku 1967 začali práce na tvorbe nového plemena. V tom čase generácia F7 mala 99,22 % krvi NO.
- Ako charakterizovať obdobie po roku 1966, keď potomstvo z vrhov v služobných chovateľských staniciach PS v Čechách bolo vyradené, alebo dané na výskum? Tak mal vyzerať prístup k tvorbe nového plemena psov pod vedením odborníkov?
- Prečo chovatelia ČSV z Moravy neboli pozvaní na ustanovujúcu schôdzku klubu?
- Prečo ČSCH, podľa vyjadrenia Ing. Karla Hartla, podmienil súhlas ustanovenia klubu v roku 1982 tým, že plemeno sa bude volať „český vlčák“.
- Prečo niektorí chovatelia ČSV z Čiech tvrdia, že o názve plemena „československý vlčiak“ bolo rozhodnuté na ustanovujúcej schôdzke klubu v roku 1982?
- Prečo chovatelia ČSV zo Slovenska nemali byť volení do výboru klubu chovateľov ČSV aj keď bolo zrejmé, že sa bude jednať o klub s celoštátnej pôsobnosťou?
- Prečo bola po založení KCHČSV zaradená do chovu ďalšia vlčica /1984 / a čo to prinieslo?
- A mnoho ďalších otázok.

Som presvedčený, že mnohí z vás sa nad týmito otázkami začnete zamýšľať, pátrať po dôkazoch a faktoch a hľadať odpovede.

Ja vám odpoviem len na prvú otázkou. Prečo sa nezaložil KCHČSV skôr? Neboli k tomu podmienky?

K založeniu klubu chovateľov ČSV boli už v roku 1970 všetky potrebné podmienky. Len u civilných chovateľov v Čechách bolo viac než šestdesiat súk a psov. Medzi najaktívnejších chovateľov patrili páni Driml, Kincl, Veselý, Berousek, Stehlík a ďalší - Sabo, Brožek, Dr. Kafka.

Pán Jaroslav Driml z Kozolup, okr. Plzeň, ktorý bol obetavým a aktívnym chovateľom od roku 1962, napísal na ÚV – ČSCHDZ žiadosť o založenie samostatného „Klubu chovatelů československého vlčáka“ dňa 26.05.1970.

Československý zväz chovateľov drobného zvieratstva Praha – Karlín, Sokolovská 62 dňa 8.júla 1970 pánu Drimlovi spisom č. 9871/70 oznámil, citujem:

Odborná komisia ÚV kyn. I. prejednávala na zasadnutí dňa 4.júla 1970 vašu žiadosť o založenie samostatného „Klubu chovatelů československého vlčáka“ a prejavila súhlas s jeho založením. Vami navrhovaný predseda tohto klubu Ing. Hartl Karel je o veci informovaný. Zariadte v spolupráci s ním po formálnej stránke zakladajúcu schôdzku tohto klubu a po prejednaní s nami, určite jej termin. Na schôdzku bude vyslaný oficiálny zástupca zo zväzu.

S chovateľským pozdravom Ing. František Kučera, tajomník ÚV – ČSCHDZ v zastúpení podpísaný Ing. V. Nachtigall, vedúci kyn. odd. sekretariátu ÚV. Koniec citátu.

Z toho je zrejmé, že založeniu klubu zo strany úradov nič nebránilo, že sa tu negatívne podpísal ľudský faktor. Kto konkrétnie?....

Skutočnosť je jedna. Chovatelia po zrušení chovu krízencov v chovateľských staniciach PS v Čechách zostali opustení, bez odbornej, teoretickej i praktickej podpory.

A toto je možné považovať i za časť odpovedi na druhú otázku.

Spracoval: František Rosík, Hodruša – Hámre.

Diskusia

Valerie du Retail, Francúzsko: Je možné znova použiť vlka? S tým, že by sa v križení v našom plemení potom použili do chovu len 3. a 4. generácia, aby sa odstránili niektoré problémy, ktoré sa vyskytujú.

Pán Rosik: Odpoveď treba rozdeliť na dve časti.

1. či je to možné
2. či je to prípustné

Ad 1. Možné to je, vlkom sa dá kryť čokoľvek.

Ad 2. Prípustné to nie je. Dostali by sme sa do rozporu s reglementom FCI, pretože podľa zápisného poriadku je možné využívať k produkovaniu jedincov zapisaných v plemenných knihách FCI len jedincov rovnakého plemena, zapisaných v plemenných knihách FCI.

Je to potrebné? Nie sme v súčasnej dobe v situácii, aby sme povedali, že je to potrebné. Sem tam sa vyskytujú také hlasy, že by sa to malo. Dokonca jeden náš chovateľ, pán Marián Breza, je touto myšlienkovou posadnutý. Ale nie je to možné a nie je to potrebné.

Jozef Straka, Slovensko: Možno, že ste si všimli, že u väčšiny zvierat padá výška.

Čím to je?

Pán Rosik: Tvoj pohľad neobsahuje ani 10 % pravdy. Príčin môže byť niekoľko.

Ale nie je to vo výbere párov. Je to vplyv vonkajšieho prostredia. Šteniatka po narodení veľmi prudko rastú. A mnohí chovatelia, povedzme si to otvorene, sa nevedia správne orientovať v obsahu a množstve podávaného krmiva. Boli chovatelia, ktorí zalamovali rukami, keď sa im povedalo, že v troch týždňoch veku šteňa je potrebné začínať s kŕmením mäsom. A boli chovatelia, ktorí vo veku 6 týždňov presvedčili každého, že kŕmia veľmi dobre, dávajú šteňatám dostatok a kvalitného. Ale oni to isté množstvo dávali vo veku 6 mesiacov. A ten rast je u toho zvieratá tak prudký, že to množstvo živin nezabezpečuje dopĺňovanie látok. Ved' ono sa medzi 2. a 3. mesiacom zvýši o 7 cm, medzi 3. a 4. najmenej tak isto, medzi 4. a 5. mesiacom až o 10 cm. V šiestich mesiacoch jedinec dosahuje 80 – 90 % výšky dospelého zvieratá. Položme si otázku: Odpovedá tomu skladba a množstvo podávanej potravy? Myslim, že touto otázkou sa budeme zaoberať podrobnejšie aj v rozpracovaných materiáloch, ktoré pripravuje RNDr Bognárová, a bude to dané na pomoc chovateľom.

Pán Vavro, Slovensko: Do akého veku šteňa rastie? Čažko sa nám ovplyvní nie kvalita, ale množstvo stravy, ktoré pes zožerie. Ja osobne viem, že nech som mu dával mäso, alebo miešané krmivo, zožral svoje, ostatné nechal. To znamená, že viacej do neho nedostanem, či už od šteňa, alebo teraz, keď je dospelý.

Pán Rosik: Samozrejme, nedá sa do neho pchať ako do husy. Ale to množstvo spotrebovanej potravy musí byť súčasťou celého systému výchovy a tréningu – pohyb atď. A potom, viete, u tých šteniatok malých to býva ako u detí. Keď je dieťa samé, rýpe sa v tom (ako sa hovorí ľudovo) „jak žebrák v nedobré zeli“. Ale ak sú dve, tak už je tá aktivita pri jedle väčšia. Strach o to, že nebude mať dost. Je potrebné, ak to zvieria nemá to, čo by malo mať, obrátiť sa na veterinára. Je veľa iných vecí – nedostatky pri odčervovaní, snaha hrať sa na doktora – ja hovorím, bežme radšej s každou drobnosťou k veterinárovi.

Pravda, všetko sa nedá generalizovať, ale viem, že z jednoho vrhu vyrastú zvieratá rôznej výšky. Aby sa nenarušil reťazec zvyšovania príjmu potravy, je potrebné rátať s tým, že množstvo mlieka vyprodukované matkou stačí šteňatám tak do 12 – 14 dňa (záleží na počte šteňat), takže je potrebné už v tejto dobe prikrmovalať, a to najskôr mäso mleté, potom väčšie kusy.

JUDr Karel Kolomazník, Česká republika: Ak môžem – ja sa samozrejme neodvážim hodnotiť história vzniku nášho klubu, ovšem mám niekoľko faktických poznámok. Z toho, čo poznám z histórie. Je jednoznačné, že 68. rok v Čechách sa maximálne podpisal na našom plemeni. Viem jasne, že Ing. Hartl vzhľadom na svoje posteje bol vlastne perzekvovaný a tým, že bol ako hlava nášho možného budúceho klubu perzekvovaný, tak veškerý chov v Čechách vďaka tomu zanikol. Keď som ešte slúžil, v rokoch 1967-1969, u Pohraničnej stráže, boli u každej pohraničnej roty rozmiestnené jednotlivé šteňatá. V Čechách sa ľuďom, ktorí chceli zlikvidovať Ing. Hartla, podarilo zlikvidovať jeho dielo. Vďaka dedovi Rosíkovi na Slovensku to bolo zachované. Nechcem d'alej hodnotiť otázku ďalšiu, ale dá sa povedať, že generál Hrušovský sa podpísal na 15 ročnom oneskorení vzniku nášho plemena, hoci nechcem personifikovať, on tam určite neboli sám. Takže Ing. Hartl bol nútene odísť na Kubu, neviem presne v ktorom roku. Tým sa vlastne táto otázka oneskorila. To je prvá vec.
Ďalšia vec je, že tým, že Ing. Hartl bol perzekvovaný, tým rad ďalších ľudí, ktorí s ním spolupracovali, to jeho dielo vlastne nechali zničiť.

Pán Rosík: Ďakujem ti, Karel. Ja len pre tvoje ďalšie myšlenie a druhým na objasnenie. V roku 1966 bolo v Libějoviciach požiadane o zhodnotenie chovateľskej práce komisiou Zväzarmu, kedy bolo predvedené potrebné množstvo zvierat, ktoré v tej dobe boli. Komisiu viedol medzinárodný rozhodca pán Odvárka. Komisia neschválila postup, pretože bola ovplyvnená už názormi iných, hlásajúcich, že takýmto spôsobom vylepšený nemecký ovčiak je vec príliš nákladná, drahá, že keby tie prostriedky dala PS do nemeckého ovčiaka a jeho úpravy plemenitby, tak že by to bolo lacnejšie a že by boli rýchlejšie dosiahnuté výsledky. Tento záver pasívne pôsobil na chovateľov nielen v civile, ale aj u PS. Už v roku 1966 a 1967 začali pracovať ľudia (p. generál Hrušovský – šef veterinárnej služby armády a predseda ÚV Zväzarmu) na tom, aby potlačili to, čo sa u PS robilo a snáď aj z osobných dôvodov nevraživosti, ktorá medzi gen. Hrušovským a Ing. Hartlom bola ešte z obdobia, kedy šéfom celej kynológie armády, bezpečnosti a policajných zborov bol Ing. Hartl. To viete, osobné rozpory bývajú veľmi zlé a tam, kde sa ľudia nevedia cez ne prenieť, spôsobujú mnoho škody. Nechcem hovoriť, boli horšie tlaky zo strany pána generála, ja som s ním mal viackrát roztržku, a nie jednu, ale vzhľadom na to, že som bol známy ako „sprosták“ a „človek neurvalý“, som to vzal krátkou cestou. Pravda, mohol by o dôsledkoch môjho jednania rozprávať môj syn, ktorý ako záložný dôstojník bol pozvaný k nemu ako veterinár do Prahy, nechcem povedať „na koberec“, ale na vyriešenie jeho umiestnenia ako veterinára armády. Ale toto je nepodstatné. Skutočnosť je taká, že od roku 1967 až konca roka 1971 sa prudko znižila pôrodnosť u chovateľských staníc PS a to, čo bolo, bolo dané na výskum alebo utratene. Bohužiaľ, bolo to kruté, ale je to tak.

Valerie du Retail: Vy ste hovorili, že jedným z dôvodov malej výšky je nesprávne kŕmenie. Súhlasím, ale poukazujem na to, že v Čechách sú iné problémy, možno v plemenitbe, ale oveľa menšie s tou výškou. Výška tam nie je tak markantne klesajúca. Určite to neznamená, že by oni kŕmili šteňatá lepšie ako na Slovensku, čiže tam musí byť aj iný problém, ako problém kŕmenia. Znižovanie výšky aj u iných plemien je jedným z dôsledkov pribuzenskej plemenitby.

Pán Rosík: Ja sa môžem prikloniť k názoru, ktorý tu bol povedaný, že tých faktorov ovplyvňujúcich výšku môže byť d'aleko viac, ako len kŕmenie, ale máme aj také poznatky. Vy, nie skorej narodení, ale dlhšie pôsobiaci s československým vlčiakom, spominate si na pána Misára – tam sa robil jeden overovací pokus. Dostal tri šteniatka, v podstate nie dobre živené. Povedal, dedo, ja to vyskúšam, ja im budem dávať mledzivo od kráv. Výsledkom neboli československí vlčiaci, ale kolohnáti. Takmer štvorcový formát. Nedá sa povedať, že by boli pekní, nemáme to zadokumentované. Oni boli aj trochu zli a stalo sa, že raz (boli pustení voľne v oplotení a deti, ktoré chodili okolo plotu, ich dráždili paličkami) sa dostali von a napadli jedno dieťa. Jeho otec vzal pušku a všetkých psov vystrieľal. Bohužiaľ, aj také neprijemnosti sa nám stali. Ale ako hovoríme, tých faktorov, ovplyvňujúcich výšku, môže byť viac.

Doc. Emilia Kollárová, Slovensko: Chcela by som podotknúť k tej príbuzenskej plemenitbe, ono je známe aj u iných zvierat – pri tvorbe nového plemena sa používa príbuzenskej plemenitby k upevneniu určitých znakov. Len aby neprekročila zase svoje medze.

Valerie du Retail: Ja som nehovorila o tom, že by som bola proti príbuzenskej plemenitbe, ale len toľko, že to považujem za jeden z dôsledkov, to sa stáva aj u iných plemien. Porovnávam, že v Čechách sú iné problémy, ale tento problém nemajú. Čiže nemôže to byť problém len toho kŕmenia. Musí to byť problém vo výbere chovných párov. A d'alej, keď som počúvala história klubu, bol tu kedy spoločný chovný plán, po rozdelení republiky boli dva kluby a dva chovné plány. Pýtam sa, či sa uvažuje v budúcnosti o tom, že by sa znova používali na Slovensku aj psi z Čiech, budú to mať chovatelia umožnené, vybrať si plemenníka z Čiech a opačne?

Pán Rosík: Ja by som poprosil Alexandru, aby prezradila, o čom sme hovorili s pánom Rinaurom z Taliánska.

Naše predstavy sú asi také, že v priebehu 6 – 8 mesiacov sa pokúsime dať dokopy skupinu ľudí z každého štátu, kde by sa zjednocovali názory na to, ako vzájomnou súčinnosťou rozširovať genetickú základňu československého vlčiaka v Európe. Akým spôsobom, kde, v ktorých štátoch a aké vytvárať línie. Aby nevznikla taká situácia, ako u chovateľov slovenského čuvača, ktorí museli kupovať zvieratá v cudzine, keď sme garantom plemena. My sme dnes na túto tému hovorili aj s Dr. Kolomazníkom a došli sme k poznaniu, že Slovensko ako také je malé a Česko tiež malé, ani spoločnými silami by sme neboli schopní toto všetko zabezpečovať. My chceme dosiahnuť čoho? My chceme vytvoriť takú chovateľskú základňu, ktorá pomôže československému vlčiakovi do sveta. A tú môže vytvoriť európsky kolektív chovateľov. A predpokladám, že v budúcnosti (a možno, že sa toho ešte dožijem, že to pojde rýchlo) tieto orgány budú tak koordinovať a budú mať takú súčinnosť, že ... prosté neviem si predstaviť ďalší chov ako hranie sa na jednom malom pieskovisku.

JUDr Kolomazník: Odpoveď Valérii du Retail

U nás v Čechách sa hovorilo, že znižovanie výšky je vlastne dôsledkom príbuzenskej plemenitby. Ja si tým nie som celkom istý. Teraz som si nechal dva vrhy. Jeden je po mojej suke, tam je pes vysoký 71 cm, ďalší pes je Amur z Ďábloveho kaňonu, ten má asi 68 cm. Narodilo sa 5 šteniat, 3 psi a 2 sučky. 3 psi sú špičkoví, v siedmich mesiacoch majú výšku už teraz 68 cm, sučky sú sice špičkové v exteriéri, ale sú to mačičky, ktoré majú o 10 cm menej – 56 možno 57 cm. V tomto asi tá genetika nie je.

I my máme skúsenosti v tom, že z príbuzenskej plemenitby bola u nás chovateľská stanica VOPA, kde to bolo menšie, potom to bolo prekryté Arielom Lobos a to sú teraz jedni z najväčších psov v Čechách.

Pán Vavro: Bola doba, že vo vrhu sa mohlo nechat' určité množstvo šteniat. Skúšalo sa niečo také aj u ČSV? Nebolo by potrebné regulovať počet šteniat?

Pán Rosik: Ja som sa postavil ako prvý proti akémukoľvek utrácaniu šteniat po narodení. Je to pre začinajúce plemeno veľmi záporne pôsobiaci jav. Môže to zakryť veľa nedostatkov, ktoré je potrebné zistíť. Narodí sa ti 7 šteniat, a ty by si mal jedno zabít. Možno zabijaš šampiona, možno zabijaš kryptorchida, možno zabijaš šteňa, ktorému budú chýbať zuby, chápeš? To prosté nie je možné. Naopak, bolo odporúčané všetkým chovateľom, aby ponechávali všetky šteňatá a pristúpili k likvidácii šteňa iba vtedy, ak u neho vznikli závažné anatomicke nedostatky. Ale o takomto šteňati v Chovateľskom poriadku sa hovorí, že musí byť telegraficky oznamené poradcovi chovu, ten tam musí ist' a všetko zadokumentovať. Množstvo šteniat iste môže ovplyvniť počiatok vývoja šteňa v raste, ale v prírode sa ukazuje, že sa to vyrovnáva, i keď treba povedať, že v samotnom vrhu sa môže objavíť šteňa, ktoré už od malička svojou aktivitou odháňa slabších a čím je staršie, tým viac ostatných terorizuje.

Pán Giancarlo Rinauro, Taliansko: Vidím problém v tom, že v štandarde nie je uvedená maximálna výška a napríklad u nás tým pádom sa rozhodcom zdajú slovenské zvierata malé.

Pán Rosik: Viete, ten začiatok každý býva zložitý. Ona priroda je múdrejšia ako štyri univerzity všelijaké. Ona si to sama upraví. Fakt je, že optimálna výška pre československého vlčiaka psa sa pohybuje od 67 do 69 cm. Ak je to spojené s indexom formátu okolo 108, tak je to zviera, ktoré ked' ubehne 100 km, tak sa pozera, kde by behalo. Ak je to veľký pes, kostnatý, tak je to – ako hovoríme – drevorúbač. Ale my potrebujeme desaťbojára, my potrebujeme železných mužov – v psoch – aby to bolo „péro“. Nie aby to bol ľažkotonážnik, aby neprechádzal až do toho lymfatického typu.

JUDr. Kolomazník: Ja by som chcel poukázať na jednu otázku, ktorá je asi aktuálna u nás v Čechách, neviem, či aj tu na Slovensku. U nás, ako som vypozoroval z hľadiska chovu a šteniat, sa začína rodiť prevažná časť šteniat, ktoré sú strieborné. V podstate vymizla tá žltá, piesková farba, ktorá bola najkrajšia na výstavách. Neviem, čím to je. Ja osobne vo svojich vrchoch mám prevažne strieborné, teraz na výstave v Prahe z predvedených 25 šteniat bola prevažná časť strieborná. Čo s tým robíť, mne sa to teda nepáči, mám taký dojem, že nám to začína zabiehať do sibírskeho husky. Nerád by som sa dožil toho, aby tam bola len strieborná a biela farba.

Pán Rosik: To je otázka genetiky srsti. Genetika srsti je pomerne veľmi podrobne rozpracovaná. Farba srsti je v nadväznosti na farbu očí. Rozoberať genetiku srsti by bola dlhá prednáška. Odporúčam Vám obrátiť sa na literatúru od odborníkov. Karel (pozn. red. Ing. Hartl), ja si spomínam, hovoril o tom v Brne, on mal opačnú obavu, povedal „Pomalu neuvidíme poriadneho „vlkošedáka“ na výstave“.

Doc. Kollárová: Poprosila by som našich zahraničných hostí, aby nás poinformovali o chove u nich.

Giancarlo Rinauro, Taliansko: V Taliansku sú momentálne tri chovateľské stanice. Pričom v týchto staniciach boli zatiaľ iba tri vrhy, pretože veľa zvierat v Taliansku je väčšinou vo veku 9 – 18 mesiacov. Zo zvierat, ktoré máme, 65 pochádza z Čiech a Slovenska. Dúfam, že najbližší vrh bude o mesiac. Dúfam, že sa nám podarí vytvoriť línie. 5. 9. 1999 bude slávnočasť výstava československých vlčiakov v Taliansku, v Modene. Radi by sme zachovali rast, aký u nás momentálne je. Nemáme problémy v povahе. Iba dve zvieratá sú plaché, žiadne nie je agresívne. Chceli by sme vedieť, čo pes musí splniť, aby mohol dostať titul šampióna.

Pán Rosík: FCI našu požiadavku nezmenilo – beh na 40 km alebo akákoľvek skúška z výkonu vyššia ako ZM uznávaná v krajinách FCI.

Valerie du Retail, Francúzsko: Je to odlišné. U nás psi dostávajú preukazy pôvodu až vo veku 15 mesiacov. Vtedy je zvierat predvolané pred komisiu Francúzskej kynologickej federácie, až tam sa rozhodne, či pes dostane preukaz, alebo nie. Momentálne máme osem zvierat zaregistrovaných. Ale máme jedného chovateľa, ktorý má dve suky a jedného psa a v tejto dobe má 14 šteniat, takže je predpoklad, že počet zaregistrovaných vzrástie.

Doc. Kollárová: Podmienky registrácie sú ako u nás?

Valerie du Retail: Zvieratá sa porovnávajú so štandardom. Asi 30 psov je momentálne vo Francúzsku. Mali sme stretnutie chovateľov, ale na stretnutí boli len so 7 psami. Až po potvrdení federáciou môže pes súťažiť na výstavách o CAC a o dosiahnutie národného víťaza. Pes musí absolvovať skúšku. Skúška vyzerá nasledovne: Nieko drží vášho psa a ten pes prechádza uličkou medzi nejakými klietkami, kde sú zavesené rôzne hýbajúce sa predmety – ten pes musí prejsť uličkou sám, vy na psa čakáte na druhej strane.

Komisia sleduje jeho správanie. Potom si zoberiete psa na voditko a idete s ním popri plote, za ktorým niekto stojí a ten pes by sa ho nemal báť ani zaútočiť. Potom idete so psom na voditku a ten človek za plotom niečo spraví, napr. otvorí dáždnik, a komisia zhodnotí správanie psa.

Navrhujem, že by bolo veľmi užitočné urobiť nejaké školenie pre zahraničných posudzovateľov, pretože oni naozaj videli toho psa väčšinou iba na obrázku. Oni sa naučili štandard a na výstave ho vidia väčšinou prvýkrát. Nemajú žiadne skúsenosti. Bolo by dobré im poradiť, ako by mal pes vyzerat a čo si na ňom všimnať.

Pán Rosík: Myšlienka, ktorá bola vyslovená, je myšlienka, s ktorou sa ráta v nasledujúcich 8 mesiacoch. Táto zhoda myšlienok a názorov – pohľad na štandard je rôzny. Akým spôsobom to urobíme – poradíme sa s vami všetkými. Ale urobíme to.

Z Holandska a zo Švajčiarska nám informácie prišli písomne, pretože pani Kornelia Keizer a pán Peter Sterchi z vážnych dôvodov nemohli na sympózium prísť. Majú však záujem o ďalšiu spoluprácu.

V Holandsku majú doteraz (do doby konania sympózia) zapisané tieto vrhy:

1997

2.10.97 9 šteniat (5 sučiek a 4 psíci)

o: Chrop z Kladenské záře m: Jolly Šedá eminence

1998

25.9.98 8 šteniat (4 sučky a 4 psíci)

o: Donis Bonus m: Jolly Šedá eminence

1999

2.2.99 7 šteniat (6 sučiek a 1 psík)

o: Chrop z Kladenské záře m: Lexa Šedá eminence

...2.99 8 šteniat (4 sučky a 4 psíci)

o: Martin Šedá eminence m: Vasca (imp. Belgicko)

Peter Sterchi – predseda klubu chovateľov československého vlčiaka vo Švajčiarsku
Príhovor k účastníkom II. sympózia o československom vlčiakovi

Vážené dámy a páni,

sme štastní, že konečne máme kontakty so Slovenskom. Žiaľ, nemôžeme sa osobne zúčastniť, posielame preto tento písomný príhovor.

V roku 1996 sme založili Švajčiarsky klub pre československých vlčiakov. Odtedy sme poslali niekoľko listov na nás zastrešujúci orgán – Švajčiarsku kynologickú spoločnosť. Nechceli nás uznáť. Pretože sme na začiatku 90. rokov mali viaceré problémy s československými vlčiakmi a ich majiteľmi, bolo mi jasné, že pomôcť týmto psom môže len klub. Rýchlo sa mi podarilo získať asi 40 ľudí pre túto myšlienku.

Dnes máme 48 členov a v klube je 14 československých vlčiakov. V Švajčiarsku je 40 až 60 československých vlčiakov. Väčšinou sú chovaní „na čierne“ a nemajú rodokmeň. S niektorými majiteľmi máme mnohé problémy. Veľa ľudí si kúpi takéhoto psa. Myslia si, že navonok je to vlk a vnútri nemecký ovčiak. Tu začínajú viaceré problémy. Tito ľudia nie sú dostatočne zreli na to, aby mohli mať takéhoto psa.

V Švajčiarsku máme starosti s dominantným agresívnym správaním sa československých vlčiakov. Mohol som pozorovať, že psi, ktorí už neboli nedôverčiví, ale otvorení, spôsobovali po puberte väčšie problémy, ako ti, ktorí sú ešte nedôverčiví. V Švajčiarsku nechceme s týmito psami pracovať ako so strážnymi psami. Momentálne nám stačí doprovodný, alebo rodinný pes.

Čo z československého vlčiaka bude, záleží podľa môjho názoru väčšinou na majiteľoch. Československý vlčiak takmer všetko zvažuje. Nemecký ovčiak prepáči svojmu majiteľovi veľa chýb. Československý vlčiak práve nie. Ak neprevzme majiteľ nekompromisné vedenie, urobí to československý vlčiak sám.

Za posledných osem rokov nám československý vlčiak vrástol do srdca. Je to inteligentný, učenslivý, vôbec nie jednoduchý pes. Nie je mu vlastná tzv. slepá poslušnosť. Náš klub spracováva momentálne Chovateľský a bonitačný poriadok. Práve tak sme za skúšku povahy. Je to podľa môjho názoru u československého vlčiaka veľmi dôležité. Takisto máme dojem, že československý vlčiak má až po 20 až 25 mesiacoch ukončenú tvorbu povahových vlastností. „Normálny“ pes ju ukončí už v 15 až 20 mesiacoch.

V tejto dobe nemáme žiadneho oficiálneho chovateľa, iba niekoľko, ktorí chovajú „na divoko“. Práve tak niektorých, ktorí križia československého vlčiaka s nemeckým ovčiakom. Absolútна bezočivosť voči tomuto hrdému zvieratú. Niektorí majitelia a chovatelia nemeckých ovčiakov to robia s československými vlčiakmi masívne. Možno niektorí z nich pozerajú na československého vlčiaka so závistou? Len dúfame, že nás Slovensko nenechá „v štychu“ a že svojimi veľkými skúsenosťami s československými vlčiakmi pomôže radou aj činom.

Zaujímajú nás ešte nasledovné otázky:

- Aká je spolupráca s Čechmi?
- Bude názov československý vlčiak zachovaný?
- Ako sa bude pokračovať s československými vlčiakmi?
- Bude kniha preložená aj do nemčiny?
- Zaujimate sa o výstavu československých vlčiakov vo Švajčiarsku?
- Máme ešte viacéj otázok, mali by sme ich ale prejednat osobne.

ÚVOD DO DERMATOLÓGIE

MVDr. Juraj Šimek

Koža je najväčší orgán tela, ktorý zaberá 12 - 24% telesnej hmotnosti psa. K svojim funkciám bariéry, cítenia, regulácie teploty, hemodynamickej kontroly, vylučovania, syntézy vit. D, imunitnej funkcie vyžaduje asi 30% denného prísunu bielkovin. V chovateľskej verejnosti stále pretrváva názor, že koža je akýsi obal tela, ktorý všetko drží pohromade a neuvedomuje si zložitosť kože ako orgánu s vysokou metabolickou aktivitou. Vzhľadom na skutočnosť, že kožné ochorenia tvoria vo veterinárnej praxi malých zvierat až 30% pacientov, považujem informácie z tejto oblasti za veľmi užitočné a potrebné.

- Štruktúra kože : 1) POKOŽKA (epidermis) - povrchová vrstva kože
2) CHĽPOVÝ VAČOK (folikul) a priliehajúce štruktúry
3) ŠKÁRA (dermis) - hlbšia vrstva kože, ktorá nadvázuje na podkožie (subcutis)

- 1) POKOŽKA (epidermis) - je tvorená rôznymi typmi buniek, pričom najväčšiu skupinu z nich tvoria keratinocyty a dendritické bunky (85%). Tvoria sa bunečným delením z bazálnej (základnej) vrstvy a postupne smerom k povrchu sa v nich vytvára pevný a odolný keratin. Bielkovina bohatá na aminokyselinu cystin a disulfidové väzby. Obal keratinocytu postupne rohotenie a vnútri bunky sa vytvárajú tzv. vnútrobunkové lamelárne organely (váčky) bohaté na fosfolipidy a ceramidy (druh tukov), ktoré sa postupne dostávajú do medzibunkového priestoru. Na samom povrchu sú spoštené korneocyty uložené v nerozpustnej obálke, bohatej práve na tieto tuky (lipidy). Medzibunkové priestory sa vyplňujú mazom, získavajú zvýšenú schopnosť viazať vodu a následne dochádza k odlučovaniu buniek. Migrácia buniek zo základnej (základnej) vrstvy do povrchovej vrstvy trvá priemerne 22 dní. U kokeršpanielov a írskych setrov je zaznamenané ochorenie spojené s poruchou migrácie buniek epidermis. Toto pomerne vzácne ochorenie nazývané idiopatická seborea (šupinatie) alebo tiež primárna epidermálna hyperproliferácia sa vyznačuje enormným skrátením času migrácie keratinocytov až na 8 dní, čo spôsobuje nadmerné šupinatie (seboreu).
- 2) CHĽPOVÝ VAČOK (folikul) - u psa sú folikuly zložené a zahrnujú : a) primárny chlp (hlavný) a priliehajúce štruktúry
- Jediný centrálny chlp je obklopený až piatimi primárnymi chlpami, ktoré sú vždy spojené s chlpovým svalom, potnom a mazovou žľazou. Sekundárne chlpy nadvázuju na primárne a môžu mať tiež mazovú žľazu.
Rast chlpu je rozdelený na cykly :
a) vypadnutie chlpu
b) anagen - aktívny rast nového chlpku
c) katagen - prechodné obdobie
d) telogen - obdobie kľudu
e) vypadnutie chlpu ...
Vlastný chlp je pokrytý bunkami, ktoré sa škridlíkovito prekrývajú, pričom na svojom povrchu zachytávajú nečistoty a vlastne plnia funkciu akéhosi vysávača či pohlcovača nečistôt.
Za normálnych okolností tieto bunky priliehajú tesne jedna na druhú vďaka tukom (lipidom) a elektrostatickému náboju. Pri použití nevhodného šampónu sa tieto zložky narušia, z čoho potom vyplýva zlé rozčesávanie srsti.
Kožné žľazy môžu ústít do chlpového váčku alebo voľne - voľné žľazy.

Potné žľazy - udržujú vlhkosť - ochrana pred trením, zlepšenie pružnosti kože
- vylučujú odpadové látky

- zaistujú chemickú ochranu
- zásobujú kožnú mikroflóru živinami
- udržujú pH ... pH kože psa je 7.5 (5.2-9.2)
pH kože mačky je 6.5 (5.6-7.5)
pH kože morského prasat'ja je 5.5 (4.3-7.2)
- potné žľazy nie sú dôležité pre termoreguláciu psa.

Mazové žľazy - maz je povrchová bariéra

- udržuje normálnu mikroflóru
- regulácia straty vody
- pružnosť kože
- čiastočne sú zodpovedné za kvalitu srsti

Množstvo mazu kontrolujú hormóny :

- a) androgen - samičie hormóny zvyšujúce tvorbu mazu
- b) estrogen - samičie hormóny znížujúce tvorbu mazu
- c) glukokortikoidy - hormóny ktoré nadobličiek - znížujú tvorbu mazu

Ako príklad ovplyvňovania mazových žliaz hormonálnou činnosťou je chvostová žľaza, ktorá sa nachádza medzi 6-9 chvostovým stavcom t.j. asi 10-15 cm od koreňa chvosta na hornej strane. Má poznávaciu a dorozumievaciu funkciu, najmä v období zvýšenej ponajmä aktivity a je mohutne vyvinutá najmä u samcov. Za určitých okolností (zvýšená hladina androgenov) dochádza k nadprodukcií mazu v tejto oblasti a následne k bakteriálnej infekcii.

- 3) ŠKÁRA (dermis) - hlbšia vrstva kože, tvorená z kolagenových a elastických vláken. Má dôležitú termoregulačnú, zmyslovú funkciu a výrazne napomáha skladovaniu vody.
Pri hlbokých infekciach kože je zasiahnutá práve táto vrstva.

Použitá literatúra: C. Grifin a kol. : Current veterinary dermatology
Svoboda a kol. : Veterinární dermatologie

Dermatológia

Bakteriálne infekcie kože

MVDr Juraj Šimek

Pyodermie, čiže bakteriálne infekcie kože, patria k najčastejším problémom u psa, pričom za najdôležitejšieho patogéna je považovaný *Staphylococcus intermedius*. Tento druh baktérie sa nachádza bežne na koži a kožných derivátoch, čiže patrí k tzv. rezidentným mikroorganizmom, pričom za vhodných podmienok sa stáva patogénom. Ako som už spomenul v predchádzajúcom článku, normálna koža má množstvo obranných mechanizmov proti patogénnej bakteriálnej invázii. Medzi najdôležitejšie patria: -srst'

- stála obnova povrchovej vrstvy kože
- epidermálne lipidy (tuky)
- stratum corneum - najpovrchovejšia rohovatejúca vrstva pokožky
- maz
- imunoglobuliny - protilátky
- normálna nepatogénna mikroflóra kože

Je dôležité si uvedomiť, že k infekcii dochádza najmä pri poruche integrity kože (poranenie), nadmernej vlhkosti a macerácií (moč, sliny), potlačením normálnej bakteriálnej mikroflóry, pri poruche cirkulácie krvi a lymfy (preležaniny), znížením imunity organizmu (napr. aplikácia kortikoidov). Z toho všetkého vyplýva, že bakteriálne infekcie sú vo väčšine prípadov až druhotné, komplikujú iné ochorenia (alergie, parazity, hormonálne poruchy), a preto je nesmierne dôležité pri liečbe odhaliť práve tieto hlavné príčiny. V opačnom prípade sa nám bakteriálna infekcia aj po správnej liečbe často opakuje (tzv. rekurentné pyodermie).

Vlastné bakteriálne infekcie sa môžu členiť podľa rôznej klasifikácie, avšak najlepšie sa osvedčila klasifikácia podľa hlbky postihnutia kože. Podľa tejto klasifikácie hodnotime infekcie na:

1. Pyodermie kožného povrchu-zasahujú iba najvrchnejšiu vrstvu pokožky
2. Pyodermie povrchové-zasahujúce celú hrúbku pokožky
3. Pyodermie hlboké-zasahujúce až do škáry a podkožia

Klasifikácia pyodermií

Povrchové pyodermie

akútne mokvavé dermatitida /pyotraumatická dermatitida, „hot spot“/
dermatitida kožných záhybov / intertrigo/

Superficiálne pyodermie

impetigo / pyodermie šteniat/
povrchová rozširujúca sa pyodermia
povrchová folikulítida
mukokutánna pyodermia
dermatitida spôsobená Malasseziami
dermatofíloza

Hlboké pyodermie

folikulítida a furunkulóza tlamy / „psie akné“/
lokalizované hlboké pyodermie / nosové, pedálne a pyodermie tlakových bodov,
pyotraumatická folikulítida a furunkulóza/
generalizovaná hlboká pyodermia
bakteriálny granulóm

1. PYODERMIE KOŽNÉHO POVRCHU

Akútne mokvavé dermatitída - „hot spot“

Jedná sa o pomerne časté ochorenie postihujúce najmä bohatu osrstené plemená psov v teplom a vlhkom počasi. Je vyvolaná samotraumatizáciou zvierat, pričom hlavnou príčinou je svrbenie (pruritus) vyvolané:

- preplnením alebo infekciou análnych žlaz
- alergiou alebo intoleranciou na krmivo
- atopiou-alergiou na vdýchnutý alebo kožou vniknutý alergén
- zle ošetrovanou srstou
- zápalom vonkajšieho zvukovodu
- alergiou na polryzenie blchou
- neurózou
- cudzími telesami atď.

V súvislosti s dlhosrstými plemenami bola zistená teplota blízko pokožky 37°C, ktorá sa za slnečného počasia zvýši až na 43°C. Takáto vysoká teplota spolu so zaplstenou a neupravenou srstou vytvára lepšie prostredie pre baktérie a infekcie kože. Klinické príznaky sú zväčša kruhovitá, začervenalá, mokvavá erózia („rana“) s lokálnou stratou srsti. Niekoľko býva srst zleprená hnisavým výpotkom z mokvajúcej rany. Postihnutá oblasť je silne svrbivá a bolestivá, čo núti psa k ďalšiemu škrabaniu a hryzeniu rany a tým k zhoršovaniu stavu infekcie.

Pyodermia kožných záhybov - intertrigo

Ide o infekciu vyvolanú vzájomným trením kožných povrchov a podľa miesta výskytu sa rozdeľuje na :

Intertrigo tvárovej oblasti boxer, bulldog, francúzsky buldoček, pekingský palákový pes...

Intertrigo celotelové-šarpej

Intertrigo chvostovej oblasti-plemená s vývrtkovitým chvostom-anglický bulldog, francúzsky buldoček...

Intertrigo oblasti vulvy-obézne suky

Intertrigo v oblasti záhybov pyskov-kokeršpaniel

Klinicky sa ochorenie prejavuje začervenáním, mokvaním s lokálnou stratou srsti, niekoľko výrazným zápachom, pupencami a pustulami.

2. PYODERMIE POVRCHOVÉ

Impetigo - tzv. šteňacia pyodermia - juvenilná pustulárna dermatitída

Kožné ochorenie postihujúce prevažne šteňatá od 8 týždňov do ponajmä dospelosti (5-8 mes.), charakterizované povrchovými hnisavými pustulami najmä na neosrstených, alebo riedkoosrstených častiach tela (najčastejšie brušná oblasť). Na rozdiel od ľudského impetiga sa jedná o stav nenákarlivý, ktorý často veľmi dobre reaguje iba na povrchovú antibakteriálnu liečbu.

Mukokutánna pyodermia

Ochorenie neznámej príčiny s predispozíciou u nemeckého ovčiaka, ktoré sa vyskytuje na prechode sliznice dutiny

ústnej a kože a príľahlej tvárovej oblasti, s tendenciou k recidívam aj po správne vykonanej liečbe. Klinické príznaky - trhlinky, mokvavé ranky, začervenanie, strata srsti, chrasty, pupence.

Povrchová folikulitída (zápal neporušeného chlpového váčku)

Patri medzi najčastejšie pyodermie a je charakterizovaná najmä nadmerným vypadávaním chlpov s ložiskovou stratou srsti (alopécia), začervenalými pupencami, pustulami, zo stredu ktorých vyrastá chlp (rozlišovací znak od šteňacieho impetiga), chrastami atď. Pri tomto ochoreni práve vplyvom postihnutia chlpových váčkov dochádza k nerovnomernému vypadávaniu srsti, čo často budi dojem kožucha prežratého od mol'ov (tzv. moth eaten).

Predisponované sú predovšetkým krátkosrsté plemená psov ako doberman, boxer, šarpej, nemecká doga, dalmatin, bulteriér. Do tejto kategórie spadá aj staršie nešpecifické pomenovanie ochorenia kože u dalmatinov, tzv.

Syndrom hnedenutia dalmatinov (Dalmatin bronzing syndrom).

Dermatitída spôsobená Malasseziami

Toto pomerne nedávno popísané, zriedkavejšie ochorenie je vyvolané monopolárne pučiacou kvasinkou Malassezia pachydermatis. Nejedná sa teda o čiste bakteriálnu infekciu, ale vo väčšine prípadov o zmiešanú bakteriálnu a kvasinkovú infekciu. Malassezia pachydermatis je taktiež častým udržiavacím faktorom pri zápaloch vonkajšieho zvukovodu u psa.

Predisponované plemená sú West highland white terrier, anglický kokeršpaniel, basset, nemecký ovčiak, ale k infekcii môže dojsť u akéhokoľvek plemena.

Z klinických príznakov sú najčastejšie svrbivé, začervenalé ložiská so stratou srsti, pupencami, pustulami, šupinatním, často spojené s nadmernou tvorbou mazu a neprijemným zápachom. Najčastejšie miesta výskytu sú uši, tvárová časť, medziprstové priestory, laktový ohyb a predlaktie, okolie análneho otvoru, spodná strana krku, pričom v niektorých prípadoch dochádza aj k celotelovej (generalizovanej) forme.

3. HLBOKÉ PYODERMIE

Hlboké pyodermie sú bakteriálne infekcie kože lokalizované pod úrovňou pokožky, zasahujúce škáru a podkožie, pričom sú tak isto ako predchádzajúce ochorenia často vyvolávané inou (primárhou) príčinou (demodikóza, alergie, dedičné poruchy imunity, hormonálne poruchy atď.).

Psie akné - folikulítida a furunkulóza pyskov a brady

Ochorenie je typické pre mladé psy, so zvýšeným výskytom napr. u dogy, boxera, dobermana, buldoxa. Vplyvom poruchy vytvárania povrchovej rohovatejúcej vrstvy folikulov (chlsových váčkov) dochádza k tvorbe komedomov-uhrov a k druhotným zápalom chlsových váčkov často spojeným s ich rozpadom a šírením infekcie do okolitého tkaniva. Je dôležité si uvedomiť, že po rozpade chlsového váčku sa rohovatejúci materiál stáva v škáre cudzím telesom, proti ktorému sa organizmus bráni zápalovou reakciou. Hlavným patogenom je znova *Staphylococcus intermedius*, ale druhotnú úlohu môžu mať aj iné baktérie (*Pseudomonas*, *Proteus*, *E.Coli*).

Pri tomto ochoreni nachádzame v oblasti pyskov, okoli nosa a na brade komedomu (uhry), pupence, pustule až rany, z ktorých po stlačení zväčša vytieká krvavo sfarbený, hnisavý obsah.

Hlboká pyoderma nosa

Infekcia sa vyskytuje prevažne u dolichocefálnych plemien (plemien s predĺženou tvárovou oblasťou), ako nemecký ovčiak, kolia, šeltia, belgický ovčiak atď., v okoli ľufáku a na povrchu nosa. Ochorenie nastupuje pomerne rýchlo, miesto je bolestivé, opuchnuté, s klinickými príznakmi hlbokej pyodermie (začervenanie, opuch, strata srsti, pupence, pustule, trhlinky v koži až rany, z ktorých po stlačení vytieká krvavý alebo hnisavý krvavý obsah-vzhlad rajčiakového pretlaku).

Medziprstová (interdigitálna) pyoderma

Klinický obraz je podobný ako u hlbokej pyodermie nosa, pričom postihnuté sú medziprstové priestory. Predispozičné plemená sú angl. bulldog, doga, stavače, jazvečík, nemecký ovčiak, irský seter, bulteriér, šarpej.

Pyodermia tlakových bodov

Ochorenie je pozorované najmä u väčších plemien ako nemecká doga, neapolský mastin, bulmastif, bernardin, brazílska fila, novofundlandský pes na miestach, kde koža priamo prilieha ku kostným výbežkom a to obzvlášť u psov, ktorí sú nútení ležať na tvrdnej podložke, alebo ju sami vyhľadávajú (betónová, tehlová podlaha). Takýmito miestami sú prevažne laket, hrudná kost, koleno, okolie päťového klíbu.

Hlboká pyoderma nemeckých ovčiakov

Je to dedične podmienenené ochorenie, ktoré postihuje nemeckých ovčiakov stredného veku (priemerne 2.-6. rok života). Ochorenie zvyčajne začína na bočnej strane stehien a postupne sa rozširouje na chrbát, brucho, oblasť ritného otvoru, lakte a medziprstové priestory. Chovateľ si vo väčšine prípadov všimne rany na týchto miestach, z ktorých po stlačení vytieká tekutina podobná rajčiakovému pretlaku, zlepjujúca okolitú srst. Pri podrobnejšej obhlidke nachádzame pupence, pustuly, erozie, chrasty a hlboke vredovité lézie. Ochorenie je zväčša silne bolestivé a svrbivé.

Liečba bakteriálnych infekcií.

V tejto kapitole sa nebudem hlbšie zaoberať liečbou pyodermií, ale chcel by som tu predstaviť niektoré dôležité aspekty a princípy, ktoré sú potrebné pre úspešnú kooperáciu medzi chovateľom a lekárom a tým aj pre liečbu samotnú.

Pri liečbe pyodermií sa využívajú najmä dva navzájom sa dopĺňajúce postupy, a to povrchová liečba medikamentóznymi prípravkami a celková liečba antibiotikami (ďalej Atb).

Z povrchových prípravkov sú najviac využívané a preferované prípravky vo forme šampónu s obsahom benzylperoxidu, siry, kyseliny salicylovej, ethyllaktátu, selénium sulfidu a dechtu. Intenzita šampónovania býva na začiatku vyššia, väčšinou každý druhý, tretí deň a postupne sa znižuje až na rozpäťie jedného-dvoch týždňov.

Doba pôsobenia je u väčšiny prípravkov 5-10 minút. Ja najčastejšie používam prípravky firmy Virbac a Chassot AG napr. Allercam, Etiderm, Sebomild, Sebolytic, Periderm, Lactaderm, Paxcutol.

Čo sa týka celkových antibiotík je potrebné si uvedomiť, že dávky Atb a dĺžka liečby u pacientov s kožnými problémami sú výrazne odlišné od liečby iných orgánových štruktúr. Dávky Atb a chemoterapeutik sú často až dvojnásobne vyššie v porovnaní s dávkami pri iných ochoreniach, pretože asi iba 50% účinnej látky sa dostáva z krvného obehu na miesto pôsobenia v koži. Ako príklad by som uviedol potencované sulfonamidy, u ktorých sa zvyčajne používa dávka 15 mg/kg, ale pri pyodermii 25-30 mg/kg.

Tak isto aj dĺžka podávania Atb je odlišná. Pri povrchových pyodermiách platí pravidlo, že Atb by sa mali podávať minimálne 7-10 dní po odoznení klinických príznakov a pri hlbokých pyodermiách by táto doba mala byť až 14 dní. V praxi to znamená, že liečba povrchových pyodermií trvá zvyčajne 3-4 týždne a hlbokej pyodermie 6-8-10 aj viac týždňov podľa typu infekcie.

Za veľmi dôležité považujem nepodávanie látok znižujúcich svrbenie, najmä glukokortikoidov spolu s Atb v prípadoch, kedy nemáme jasné prvotné príčinu infekcie. Pokial sa totiž jedná čisto o bakteriálnu infekciu, svrbenie sa po správnej liečbe vytrati. V prípade, že svrbenie ostáva aj po zvládnutí pyodermie, je potrebné odhaliť inú prvotnú príčinu svrbenia (paraziti, alergie atď). Snáď jediná výnimka platí u akútnej mokvavej dermatitídy, kedy je potrebné na niekolko dní prerušiť svrbenie a tým aj následné škrabanie, aby sa rana mohla začať hojiť.

Aj tu však treba použiť iba liekové formy s krátkodobým účinkom.

Parazitické ochorenia kože

Demodikóza

- Demodikóza je ochorenie spôsobené parazitom *Demodex canis* a je známe aj pod pojmom červená prasívina
- Veľkosť dospelcov 0,2 – 0,4 mm
- Parazit sa vyskytuje asi u 30 – 60% zdravých psov a sám o sebe neškodí. K ochoreniu dochádza iba u jedincov s genetickou predispozíciou k tomuto ochoreniu.
- Žije v chlpových vačkoch (folikuloch) a pri prenožení spôsobuje zápal chlpových vačkov (folikulitu) spojený s vypadávaním chlpov.
- Samotná demodikóza je nesvrbivá.
- Má 4 štádiá :
  - vajíčko
  - šestnohá larva
  - osemnohá nymfa
  - osemnohý dospelec
- Roztoč sa prenáša z matky na štenia iba prvých 24 – 48 hodín po pôrode a neskôr už nie je schopný prenosu, preto zvierajúce nakazené demodexom nie je schopné nakaziť iného psa ani človeka.

Klinické príznaky

- Ochorenie postihuje zväčša čistokrvné krátkosrsté plemená (doberman, pražský krysařík, labrador, retriever), ale náhodne sú aj niektoré dlhosrsté plemená (afgánsky chrt, WWH teriér ...)

Formy demodikózy :

1. Juvenilná forma (u mladých zvierat do 2 rokov)
2. Lokalizovaná forma a generalizovaná forma (celotelová)
3. Forma squamózna (suchá) a forma pustulózna (hnisavá)

- Lokálna forma sa vyskytuje zväčša u šteniat v 3 – 6 mesiaci a má zväčša squamóznu formu. Asi u 10% pacientov sa lokálna forma rozšíri do generalizovanej formy, ktorá je zväčša pustulózna, pretože dôjde k druhotej infekcii chlpových vačkov baktériami (zväčša *staphylococcus intermedius*).
- U generalizovanej adultnej formy (u zvierat starších) ochorenie takmer vždy súvisí s prekonaným stresom, aplikáciou steroidov alebo iným celkovým ochorením organizmu.

Diagnóza

- Na základe hlbokého kožného zoškrabu a jeho mikroskopického vyšetrenia

Liečba

- Lokálna forma často ustúpi aj bez terapie
- Generalizovanú formu juvenilnú aj adultnú treba liečiť, pričom pri adultnej forme sa treba zameriť na vyvolávajúcu pričinu (nádor, hormonálne poruchy, aplikácia steroidov a pod.)
- Liečba je zameraná na zvládnutie infekcie :
  - bakteriálnej
  - parazitárnej
- Liečba parazitárska :
  - amitraz (Ectodix, Tactic)
  - avermektiny (milbemicin oxim – Interceptor, ivermectin – Ivomec)
- Liečba pozostáva zo série kúpelov v amitraze v intervale 1 týždňa, súčasne s použitím šampónov na báze Benzoylperoxidu 2,5% (Peroxiderm, Paxcutol, Inoxitan)
- Asi 90% pacientov na túto liečbu reaguje pozitívne. V prípade zlyhania liečby sa prechádza na liečbu avermektinmi.
- Liečba avermektinmi = ↑ cena
= ↑ riziko nežiadúcich účinkov (účinnosť asi 99%)
- Amitraz sa nesmie použiť u čivavy
- Suky s demodikózou by nemali byť zaradené do chovu, aj keď nevykazujú klinické príznaky – sú prenášači.

Sarkoptový svrab

- Svrab je intenzívne svrbivé ochorenie vyvolané roztočom *Sarcoptes scabiei var. canis*. Veľkosť dospelcov sa pohybuje približne 0.35 x 0.25 mm, pričom samčekovia sú menši.
- Životný cyklus zákožky prebieha celý na hostiteľovi, pričom jeho dĺžka je približne 3 – 4 týždne. Dospelci žijú 3 – 4 týždne a mimo hostiteľa prežijú iba 2 – 3 dni.
- Často dochádza aj k prenosu na človeka (až 50%), ale väčšina kmeňov nie je schopná ďalšieho rozmnožovania a preto po vyliečení psa spontánne vymiznú aj problémy u majiteľa.

Klinické príznaky

- Medzi hlavné klinické príznaky a príznak, ktorý sa objaví najskôr, patrí enormné svrbenie (pruritus). Svrab patrí k najsvrbivejším ochoreniam vôbec a často sa pocit svrbenia nedá zvládnúť ani vysokými dávkami kortikoidov (lieky s vysokým protisvrbivým účinkom).
- Na začiatku sú postihnuté najmä ušné laloky, ale postupne sa proces rozšíri na končatiny a celé telo, pričom nachádzame pupence, chrusty, výrazne zhrubnutú kožu (lichenifikáciu), vypadnutú a ulámanú srst (zväčša z dôvodu enormného škrabania).

Diagnóza

- Diagnóza je založená na mikroskopickom vyšetrení hlbokých zoškrabov. Počet zákožiek býva často malý a niekedy je nutné viaceré odobratie vzoriek (až 30 !), aby sa zákožka našla. Až v 50% sa v zoškraboch nemusí nájsť a preto, ak je podozrenie na svrab, tak sa liečba využije ako diagnostický postup – t.j. začne sa liečiť a ak sa stav zlepšuje, máme potvrdenú diagnózu svrabu.

Liečba

- Vzhľadom na krátkodobé prežívanie zákožky v prostredí stačí liečiť pacienta a netreba ošetrovať prostredie.
- Najlepšie výsledky v liečbe sú s avermektinmi :
  - Ivermectin (Ivomec)
  - Doramectin (Dectomax)
- Tieto však nie sú určené (licencované) pre psy a nesmú sa použiť u kólii, šeltii, bobtaila, briarda a niektorých plemien teriérov, pretože môžu spôsobiť u týchto plemien smrť.
- Liečbu Ivomecom treba zopakovať 3x v 10 – 14 dňových intervaloch, aby došlo k likvidácii aj čerstvo vyliahnutých zákožiek, pretože na vajíčka tento prípravok neúčinkuje.
- Medzi iné prípravky používané k liečbe svrabu patrí napr. sira, amitraz, organofosfáty.

Otodektový svrab

- *Otodectes cynotis* je parazit spôsobujúci zápal vonkajšieho zvukovodu u psa a mačky.
- Parazit sa nachádza vo vonkajšom zvukovode, ale môže migrovať na celé telo.
- Hlavný zdroj nákazy sú mačky.
- Vývojový cyklus trvá približne 3 týždne.

Klinické príznaky

- Hlavné klinické príznaky ... trepanie hlavou a škrabanie si uší spojené s tvorbou hustého, tmavého mazu.

Diagnóza

- Stanovuje sa na základe dôkladného otoskopického vyšetrenia vonkajšieho zvukovodu, spolu s parazitárnym odberom mazu a mikroskopickým vyšetrením.
- Je dôležité si uvedomiť, že u psa často dôjde k silnej druhotej bakteriálnej alebo bakteriálno-kvasinkovej infekcii a vzniklá zápalová reakcia môže parazita likvidovať, takže sa pri vyšetrení vlastne parazit nenájde, no zápal ucha bol vyvolaný práve ním.

Liečba

- Liečba by mala byť lokálna aj celková.
- Celková liečba je dôležitá, pretože v prípade iba lokálnej liečby môžu roztoče, ktoré dlhodobo prežívajú na tele pacienta, ale aj mimo neho (až niekoľko mesiacov), znova rekolonizovať zvukovod a vysvetliť opakovanej infekciu.
- Na celkovú liečbu sa používa Ivomec – opakovane 3x v 10 dňových intervaloch.
- Dôležité je zamedziť kontaktu s voľne žijúcimi mačkami a liečiť všetky zvieratá (psy, mačky) v domácnosti súčasne!
- Lokálne sa používa široká škála prípravkov na liečbu zápalu vonkajšieho zvukovodu s antiparazitným účinkom.

Cheyletielóza

- Vyvolávajúcou príčinou tohto parazitárneho ochorenia je roztoč Cheyletiela yasguri.
- Veľkosť parazita 0,2 – 0,8 mm
- Vývojový cyklus sa odohráva celý na hostiteľovi a trvá 5 týždňov.
- Dospelci žijú 14 dní v povrchovej vrstve keratinu, nabodávajú epidermis (povrchovú vrstvu pokožky) a sajú tkanivový mok.
- Mimo hostiteľa prežívajú asi 10 dní.

Klinické príznaky

- Väčšina je plne rozvinutá už v dobe 6 – 8 týždňov a mala by byť odhalená pri prvej vakcinácii u veterinára.
- Hlavný príznak je šupinatenie alebo zvieratá vytvárajú dojem, ako by boli posypané múkou či krupicou. V angličtine je pre Cheyletielu priliehavý názov ... Walking dandruff – pochodusné lupy.
- Srvbenie je variabilné. U malých šteniat sa často nevyskytuje.
- Lokalizácia lupov je často v oblasti medzi očami, ale zvýšené množstvo lupov sa môže nachádzať po celom tele.
- Paraziti sú schopní napádať človeka, ale nie sú schopní sa naňom rozmnožovať. Často vznikajú svrbivé pupence v oblasti hrudníku a trupu.

Diagnóza

- Stanovuje sa na základe mikroskopického vyšetrenia odberu na lepiaci pásku, nálezu parazitov alebo ich vajíčok, ktoré sú lepené na chlpy – práve husto nalepené vajíčka často robia dojem, že zvierajú posypané múkou.

Liečba

- Dôležité je liečiť všetky zvieratá v domácnosti dostatočne dlhú dobu (3 – 4 týždne).
- Ivermectin 3x v intervaloch 10 dní.
- 1% Selénium sulfoxidový šampón (Seleen) – momentálne nie je na našom trhu dostupný
- Iné prípravky proti blchám.

Neotrombiculóza (zamatovcovitosť)

- Parazitárne ochorenie spôsobuje Neotrombiculus autumnalis (Zamatovec jesenný)
- Veľkosť 0,2 – 0,5 mm
- Vývojový cyklus trvá 50 – 70 dní
- Dospelci žijú saprofyticky v pôde, parazitujú iba šestnohé larvy.
- Larvy napádajú psa, mačky aj človeka a mnoho iných druhov, pričom prirozeným hostiteľom sa zdajú byť malé hlodavce.
- Roztoče sa vyskytujú najmä na jar a jeseň na lúkach s vápencovým podložím.

Klinické príznaky

- Lokalizácia – medziprstné priestory, ušnice, bricho, okolo očí, nosa.
- Pupence, začervenanie kože, strata srsti spôsobená škrabaním.
- Ochorenie je svrbivé

Diagnóza

- Nález jasnočervených lariev trombikúl, ktoré sú pevne prisaté v mieste kožných zmien.

Liečba

- Pyretroidy, organofosfáty a iné, bežne používané antiparazitické prípravky.

Dermanysóza (roztočíkovitosť)

(red mite of poultry)

- Roztočík kurí (*Dermanysaus gallinae*) je typickým parazitom hydiny a holubov, vzácnne napádajúci psy, mačky aj človeka.
- Kry sajú larvy aj dospelci.
- Žijú v hniezdach, kurníkoch, kde sa môžu masívne rozmnožiť.
- K napadnutiu psa dochádza pri úzkom kontakte s hydinou alebo objektami, v ktorých je hydina chovaná.

Klinické príznaky

- Niekoľko prípomínajú cheyletielózu.
- Voľným okom je možné pozorovať čulo sa pohybujúcich parazitov v srsti, svojim šedobielym sfarbením prípomínajú lupy.
- V miestach napadnutia nachádzame pupence a začervenanie.

Diagnóza

- Nález parazita pri vyšetrení psa, poprípade pri použití lepiacej pásky.

Liečba

- Bežne používané antiparazitiká.

Zavšivenie (Pedikulóza)

- Jedná sa o sporadické ochorenie psov vyvolané dvomi zástupcami :
  - a) *Linognatus setosus* (voš psia) – parazituje iba na psovi
  - b) *Pthirus pubis* (voš ľonová) – parazituje na ľuďoch a iba výnimcoene na psoch, ak je v kontakte s nakazeným človekom
- Vývojový cyklus :
  - vajíčka (hnidy) 1 mm veľké, pevne prilepené na chlpy
  - 5 – 10 vajíčok za deň po dobu 4 – 6 týždňov
- U mačiek sa vši nevyskytujú.
- Voš sa živí saním krvi.

Klinické príznaky

- Suchá, matná srst, chrusty, zvýšené šupinatenie kože alebo naopak zvýšená mastnotu kože.
- Lokalizácia vši – najmä okolie očí, telových otvorov a v najhustejšic osrstlených častiach tela.
- Zväčša je viac-menej rozvinuté svrbenie a následné škrabanie psa.

Diagnóza

- Nález parazita alebo vajíčok voľným okom.
- Odber vzorky na lepiaci pásku.

Liečba

- Ostrihat' psa.
- Ošetrenie bežnými antiparazitikami 2 – 3x v intervale 10 – 14 dní.
- Liečiť všetky psy v domácnosti.

Napadnutie všenkami (Trichodektóza)

- Zriedkavé ochorenie vyvolané parazitom *Trichodectes canis* (pes), *Felicola subrostrata* (mačka).
- Jedná sa o parazitov, ktorí nesajú kry, ale živia sa epidermálnymi (pokožkovými) produktami a nečistotami kože.
- Sú medzihostiteľom pásomnice psej (*Dipylidium caninum*) rovnako ako blcha.
- Lozením spôsobujú svrbenie a následné škrabanie. Vzniklé odierky sú ďalej vstupnou bránou pre bakteriálnu infekciu.

Klinické príznaky

- Obdobné ako u zavšivenia.

Liečba

- Ako u zavšivenia.

Zaklieštenie (Ixodidosis)

- Najznámejší zástupci kliešťov :
  - a) *Ixodes ricinus*
  - b) *Haemaphysalis concinna*
  - c) *Dermacentor reticulatus*
- Dokážu hladovať až niekoľko rokov.
- Na tarzálnom článku prvého páru nôh majú jamku vyplnenú zmyslovými bunkami, ktoré im napomáhajú pri hľadaní hostiteľa – tzv. Hallerov orgán.
- Vývojový cyklus : Vajíčko ... liahnutie za 2 – 7 týždňov
Larva (6 nôh) ... saje 3 – 12 dní, potom klúd 6 – 90 dní
Nymfa (8 nôh) ... saje 3 – 10 dní, potom klúd 17 – 100 dní
Imágó (dospelec, 8 nôh) ... žije až 19 mesiacov a kladie 2000 až 8000 vajíčok
- Kliešťová paralýza (ochrnutie) je stav vyvolaný toxínmi bielkovickej povahy, ktoré vylučujú slinné žľazy kliešťa, pri napadnutí kliešťami, najmä v oblasti krku alebo chrbtice.
- Tento stav sa prejavuje ochabnutosťou svalstva a neschopnosťou pohybu zvieratá z dôvodu postihnutia motorických (pohybových) neurónov miechy.
- Po odstránení kliešťov sa zvierajúce vracia do normálneho stavu behom jedného až niekoľkých dní.

Diagnóza

- Nález kliešťov voľným okom.

Liečba a prevencia

- Dezinfekcia kliešťa a okolia, najlepšie jódovými preparámi (Jódová tinktúra, JODISOL).
- Odstránenie kliešťa vytočením v rukaviciach ! (možnosť prenosu Lymskej boreliózy), alebo pomocou tampónu navlhčeného v dezinfekcii.
- Dezinfekcia rany.

- Prevencia : Frontline – účinkuje 1 mesiac (účinná látka FIPRONIL)
Preventik – účinkuje 4 mesiace, forma – obojok (účinná látka amitraz), možnosť lokálnych reakcií v oblasti obojka

Zablšenie (Pulicosis) a alergia na blšie uhryznutie

- Ešte skôr, ako si niečo povieme o blchách, chcel by som zdôrazniť dva odlišné stavy, ktoré sa pri probléme s blhami vyskytujú a to :
  1. Zablšenie – jedná sa o stav, kedy sa na psovi môže nachádzať veľké množstvo blch, ale pes nevykazuje tekmer žiadne alebo iba mierne príznaky svrbenia
  2. Alergia na blšie uhryznutie – v tomto prípade sa jedná o precitlivelosť organizmu (alergickú reakciu) na sliny vpravené do organizmu psa pri sami blchy. Veľmi často sa blhy na psovi nenachádzajú alebo iba vo veľmi malom množstve
- Po jednom uhryznutí u pacienta môže svrbenie pretrvávať až 14 dní. To znamená, že blcha už dávno na psovi nemusí byť, pričom príznaky alergie – škrabanie a hryzanie sa – stále zostávajú.
- Vývojový cyklus blchy :

Vajíčka ... až 2000 vajíčok, 3 – 18 za deň	↑
Larva ... za 1 – 2 týždne	
Kukla ... za 1 týždeň až 7 mesiacov	
Dospelá blcha ... za 1 týždeň až 1 rok	
14 dní až 1 rok	

- Dospelá blcha je schopná hladovať až 9 mesiacov.
- Väčšinu vajíčok kladie blcha v dobe odpočinku zvieratá a preto aj najväčšia koncentrácia sa nachádza na týchto miestach.
- Novovyliahnutá blcha začne vajíčka klásiť až po nasatí krvi.
- Larvy sú tzv. negatívne fototropné, čo znamená, že vyhľadávajú tmavé miesta – pod kobercami, medzi matracami posteľe a pod.
- Larva neparazituje – živí sa organickými zvyškami v prachu a trusom dospelých blch.
- Po premene na dospelca blcha kuklu ncopúšťa hned, ale čaká na svojho hostiteľa – neplytvá energiou. Ak v blízkosti rozpozná hostiteľa, ihneď kukla praskne a blcha skáče na svoj zdroj potravy.
- Za ideálnych podmienok vývojový cyklus trvá iba 3 týždne.
- Nosiči blch sú mačky, ježkovia, myši.
- Blcha je najčastejší zdroj pásomnice psej – *Dipylidium caninum*.

Diagnóza

- Nález blch voľným okom, vyčesanie a nález dospelcov alebo trusu.
- Diagnostika blšieho trusu je často problém a preto ak chceme zistíť, či sa skutočne jedná o trus blhy, dám ho na navlhčený kúsok vaty a v pozitívnom prípade sa okolo trusu vytvorí hnedá škvra. Okolie prachových častíc zostáva bezo zmen.

Liečba

- Pri likvidácii blch si treba uvedomiť niekoľko dôležitých bodov.
- Na psovi sa nachádza iba 1% celej blšej populácie.
- Ošetrovať treba všetky zvieratá v danom prostredí.
- Okrem dospelcov treba likvidovať aj vývojové štádiá blch.
- Prípravky na dospelcov musia pôsobiť dlhodobo po jednej aplikácii (1 – 2 mesiace) a musia pôsobiť ešte predtým, ako sa blcha nasaje krvi – zabraňujeme tým vpraveniu slin do organizmu a vyzvolaniu alergickej reakcie. Prípravky musia byť minimálne toxické pre psa i majiteľa a čo najľahšie aplikovateľné.

1. Likvidácia vývojových štadií blchy v domácnostiach :
  - každé 4 dni dôkladne povysávať, pričom je dôležité zamerat' sa na ľahko dostupné miesta, ktoré sa normálne nečistia (pod kobercami, medzi matracami a pod.)
  - po vysávaní obsah s nečistotami z vysávača vždy vyhodiť do kontajnera alebo spáliť – inak sa blchy budú množiť vo vysávači
  - použiť postreky na vývojové štadiá aj dospelcov v prostredí – pyretriny, pyretroidy, chlorpyrifos + rastové regulátory, fenoxikarb alebo methopren
  - v zahraničí sa používajú tzv. Boráty, ktoré likvidujú na 1 rok blšiu populáciu v prostredí
  - použiť Program tablety – obsahujú Lufenuron - hormonálny rastový regulátor, ktorý zabráňuje vývoju u blch v prostredí – pôsobi ako antikoncepcia pre blchy.
2. Likvidácia dospelých blch :
  - Frontline spray alebo spot on ... účinná látka Fipronil, účinkuje 2 mesiace
  - Advantix spot on ... účinná látka Imidacloprid, účinkuje 1 mesiac
  - Pyretriny, pyretroidy, chlorpyrifos (najmä mikroenkapsulovaný) a niektoré ďalšie
3. Ošetrenie pozemku – ak pacient žije vonku :
  - u nás dostupný Diazinon je potrebné aplikovať 3x v týždňových intervaloch pomocou rozprašovača a potom pokračovať 1x mesačne v období od aprila do októbra.

Praktické poznámky MVDr Juraja Šimeka k jeho prednáške :

Prirodzené odlupovanie kože si u psa nevšimneme. Za určitých stavov, kedy je nadmerné vysušovanie pokožky (záležitosť výživy, akéhokoľvek ochorenia , parazity na pokožke, zahľístenie, možných faktorov je veľa), dochádza k nadmernému vytváraniu šupín. Tento problém musí riešiť veterinár. Jeden problém môže mať aj 15 vyvolávajúcich príčin. Lekár nemôže povedať len tak od dverí – to je svrab. Na príčinu ho môže naviest, ak mu majiteľ povie, čo pes robi, ale musí urobiť aj rad následných krokov – odber na parazity, vytrhnúť chlp a pod. aby prišiel na to najdôležitejšie.

Veľmi častou príčinou bakteriálnych infekcií môže byť pohryzenie blchou. Pričom pes nemusí byť vôbec zablšený. Niektorý pes môže byť zablšený a nemá žiadne problémy, iný pes po jednom uhryznutí blchou môže reagovať alergicky a má enormné svrbenie až 14 dní. Dokonca ho blcha nemusí ani uhryznuť, stačí, aby na pokožku psa dopadol blší trus a u silne precitliveného psa môže dôjsť k alergii. Chovateľ sa potom čuduje, že je potrebné vykonať dôkladný odblšovací program.

Veľmi závažná je hlboká pyodermia. Pôvodná folikulítida prejde niekedy do podkožia, infekcia rozruší steny vačku a obsah prenikne mimo – reakcia je potom búrlivá – organizmus sa snaží tento obsah opuzdriť. Antibiotiká sa tam ľahko dostanú, v tomto pripade je nutné podávať až dvojnásobné množstvo liečiv. Pri furunkulóze po prasknutí vytieká hnís. Že ide o hlbokú pyodermiu zistíme po stlačení kože – vytieká hnís zmiešaný s krvou.

Šampónovanie psov. Drvivá väčšina šampónov má rovnaké použitie. Psa osprchujeme, dôkladne našampónujeme, necháme pôsobiť 5 - 10 minút. Prvý raz radšej 5 minút, lebo nevieme, či pes nie je na šampón alergický. Ak zistíme enormné svrbenie alebo začervenanie kože po šampónovaní – musíme o tom informovať lekára.

Koordinácia medzi chovateľom a veterinárnym lekárom je veľmi dôležitá.

Tí chovatelia, ktorí majú – ja tomu hovorím – „cestovateľský batožtek“ a chcú, aby bol pes ihneď vyliečený a keď to tak nie je, idú k druhému veterinárovi, sa nikam nedostanú. Šampón sa musí dôkladne opláchnuť. V tomto pripade neplatí viac = lepšie – naopak. Ak šampón nedráždi, môžete ho nabudúce nechať 10 minút. Odporúča sa, aby sa šampón najprv rozriedil v miske vody a až potom ho nanášať na psa. Spotrebuje sa tak minimálne o polovicu menej šampónu pri rovnakom účinku.

Demodikóza

Tvrdí sa, že 30 – 50% psov má tohto parazita a nemajú žiadne potiaže. Isté je, že tento parazit nemôže spôsobiť u normálneho jedinca problémy. Problém spôsobuje len u geneticky predisponovaných jedincov, ktorí majú zniženú imunitu. Prenos je možný len 24 – 48 hodín po pôrode. Po tejto dobe sa už nanakazia ani psi medzi sebou, ani ľudia. U nakazených jedincov dôjde k masívному rozmnôženiu parazita, poškodeniu chlpovej papily – prvý príznak je vypadávanie srsti. Najdôležitejšia je jedna vec. Súky, u ktorých sa zistí, že majú ich šteňatá demodikózu, musia byť vyradené z chovu, lebo nesú ten genetický efekt a prenášajú ho ďalej. V cudzine sa striktne sterilizuje. Mnoho šteniat nemusí po počiatočnom ochoreni lokálnou formou mať viac problémy. Ale zostávajú ďalej prenášačmi. U nás to zatiaľ chovateľské kluby nemonitorujú.

Liečba musí byť dostatočne dlhá – ja dávam každý týždeň psa kúpat po dobu 8 týždňov, za ďalší mesiac znova, až keď je pes úplne v poriadku, končím liečbu. Dávajú sa vysoké dávky.

Uši treba vždy vyšetriť otoskopom. Keď prídeťte k lekárovi a on Vám od dverí povie, tu máte kvapky, to je špatný lekár. To si nikdy nedovolím. Niekoľko sa musí vybrať aj vzorka. V uchu môže byť osina, cudzie teleso, môže byť upchaté mazom a vtedy sú kvapky nanič. Možno sa po nich príznaky zlepšia, ale zasa sa to vráti. Ak je v uchu maz, musí sa pes uspať, ucho sa musí dôkladne vyčistiť, potom zhodnotiť, v akom stave je bubienok (či nie je prasknutý, alebo či nie je preliačený dovnútra - hoci sa ucho vylieči, bubienok sa naspäť neupravi). Až keď je ucho čisté a zistí sa zápal, vtedy sa dávajú kvapky.